

فصل ۱

کلیات

اهمیت و ضرورت فرهنگ و هنر ورشته تحصیلی صنایع دستی (بافت)

میراث صنایع دستی به جای مانده در گستره فرهنگ ایرانی - اسلامی که بالغ بر دویست گرایش گوناگون در پاسخگویی به نیازهای زندگی مادی و معنوی است، این ضرورت و اهمیت را باعث می‌شود تا زمینه‌های آموزش و ترویج صنایع دستی جدی گرفته شود. آموزش‌های تخصصی و حرفه‌ای صنایع دستی، با اهمیت و ضرورت مواد زیر قابل بررسی است .

- کشف توانایی و استعداد های مرتبط با صنایع دستی در فرآیند برون داد ، ایجاد اشتغال و فقرزدایی؛

- اهمیت و ضرورت تعالی بخشیدن زندگی بهینه در راستای فرهنگ ایرانی اسلامی با تعمیم آموزش و گسترش صنایع دستی؛

- معرفی و شناخت فرهنگ بومی - ملی و همگانی محصولات برون داد صنایع دستی در زندگی امروز؛

- گسترش شناخت و درک زیبایی‌شناسی همگام با معرفی جلوه‌های زیبایی‌شناسانه صنایع دستی در زندگی معاصر؛

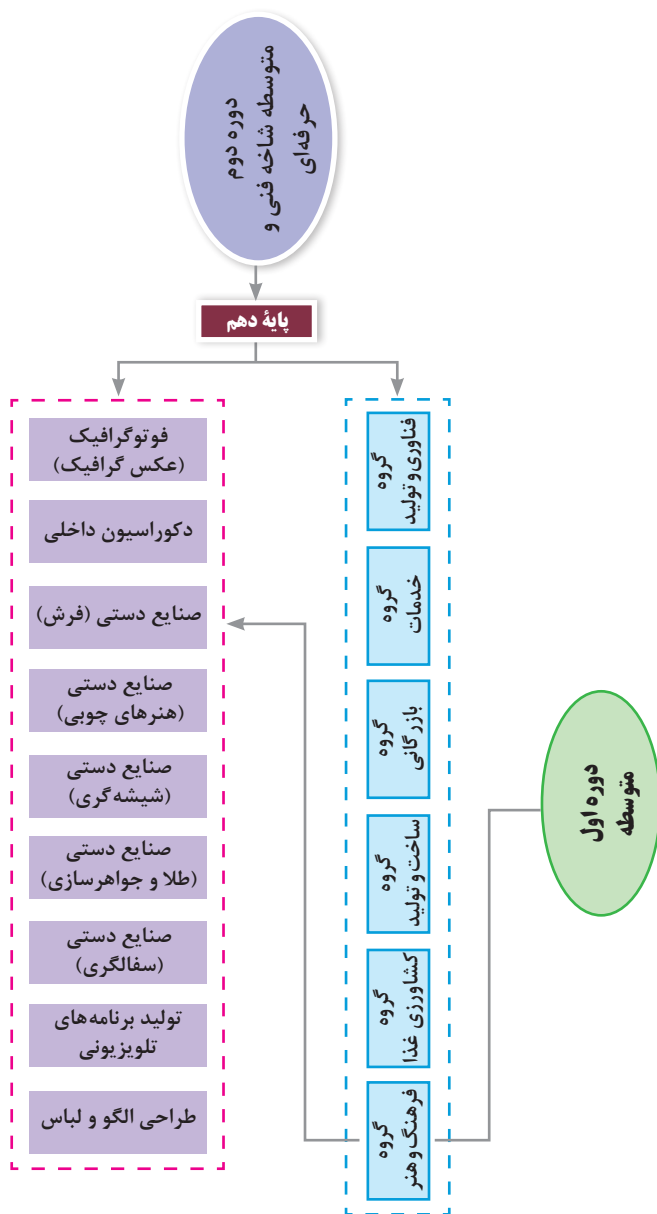
- حفظ میراث و هویت ملی در آموزش و شناخت جلوه‌های زندگی ملی در آثار صنایع دستی و کاربرد بهینه آنها در زندگی؛

- ایجاد زمینه‌های خودباوری فرهنگی براساس هویت فرهنگی ایرانی-اسلامی؛

- ایجاد وحدت بخشی فرهنگی در راستای توسعه فرهنگی اقتصادی - اجتماعی در سبک زندگی؛

- بستر سازی صنعت گردشگری و ارائه الگوی مناسب زندگی همراه با فرهنگ ایرانی- اسلامی برای ارائه و معرفی به جهانیان.

مسیرهای هدایت تحصیلی - حرفه‌ای در گروه فرهنگ و هنر

شاغل و حرفه در رشته صنایع دستی (فرش)

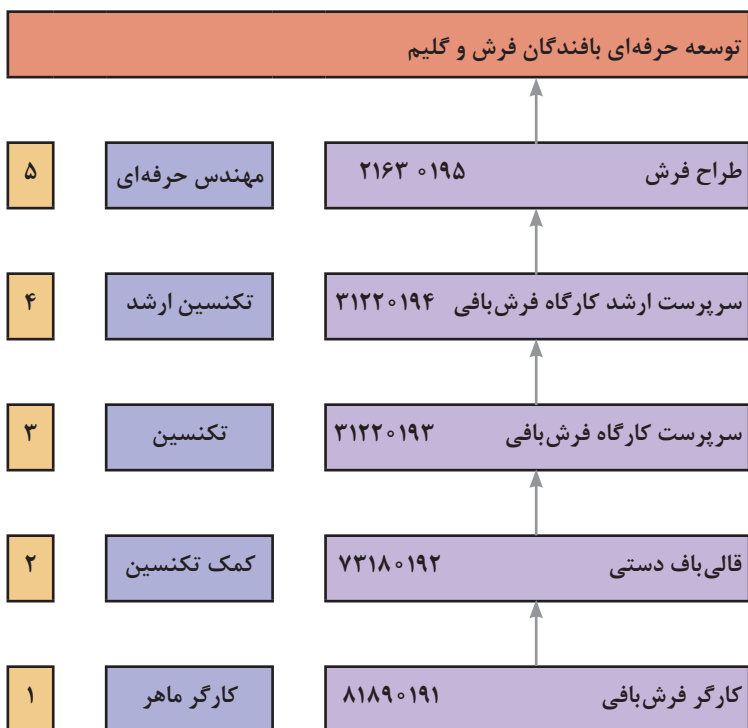
مشاغل قابل احراز در رشته صنایع دستی (فرش)

کمک تکنسین سرپرست کارگاه فرش بافی
کد حرفه: ۷۳۱۸۰۱۹۲

کارگر ماهر کارگاه فرش بافی
کد حرفه: ۸۱۸۹۰۱۹۱

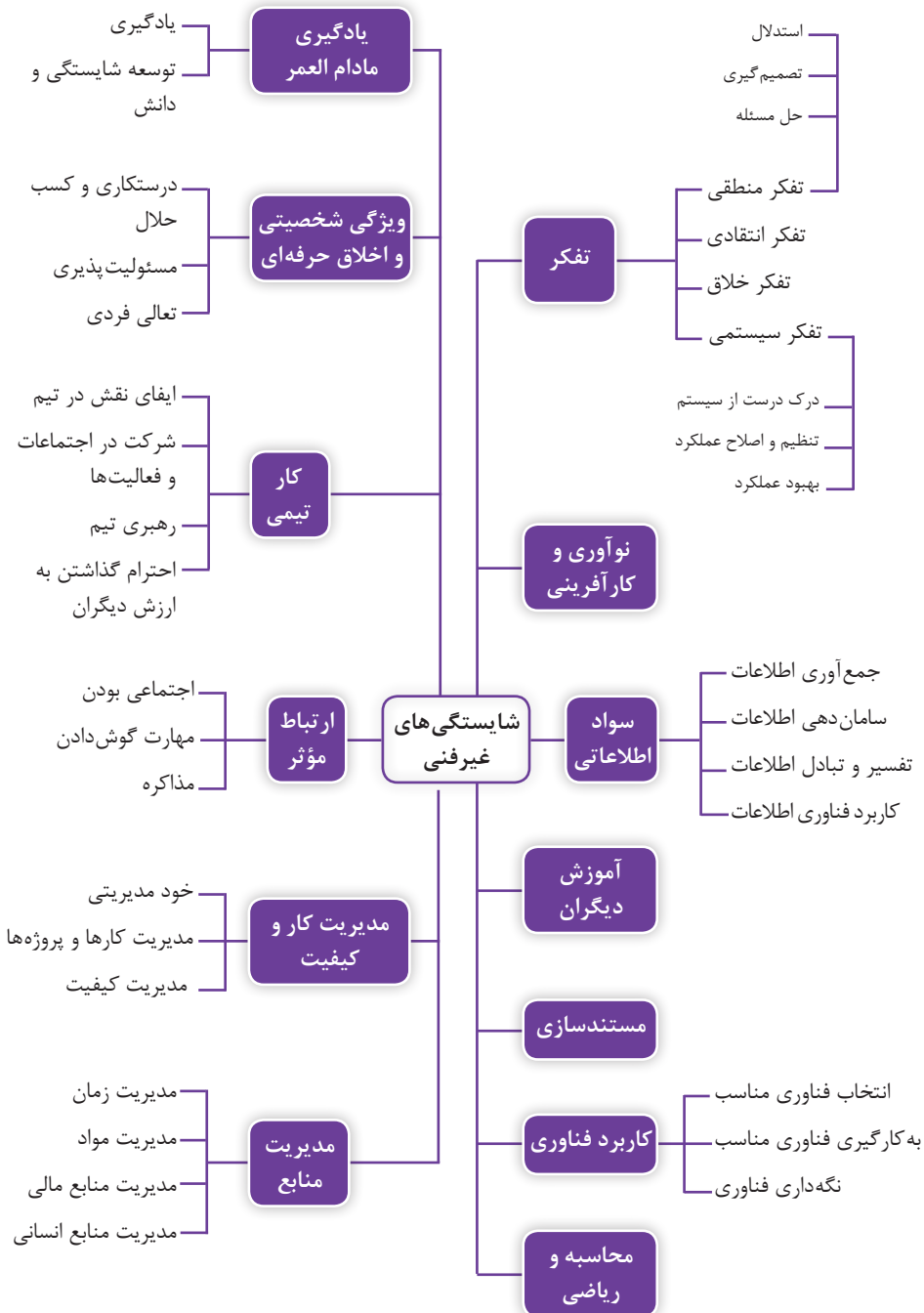
نام گروه کاری/شغل	نام گروه کاری/شغل
۱ نصاب دار قالی	۱ دستیار نقشه کش فرش
۲ چله دوان	۲ نقاش فرش
۳ چله ریز	۳ نقطه زن
۴ قالی باف	۴ نقشه کش رایانه ای فرش
۵ پایین کش فرش	۵ برشکار نقشه فرش
۶ دستیار قالی شو	۶ چله کش
۷ قالی شو	۷ گلیم باف
۸ پرداخت کار قالی	۸ بافنده گلیم سوزنی
۹ دارکش فرش	۹ بافنده گلیم لادی
۱۰ سرویس کار فرش	۱۰ بافنده گلیم ورنی
۱۱ انباردار فرش	۱۱ نصاب دستگاه جاجیم و زیلو
۱۲ دستیار ارزیاب فرش	۱۲ زیلو باف
۱۳ اظهارنامه نویس	۱۳ جاجیم باف
۱۴ عدل بند	۱۴ بافنده جاجیم نقش دار
۱۵ بازاریاب فرش	۱۵ بافنده جاجیم شیرکی

مسیرهای توسعه حرفه‌ای رشته

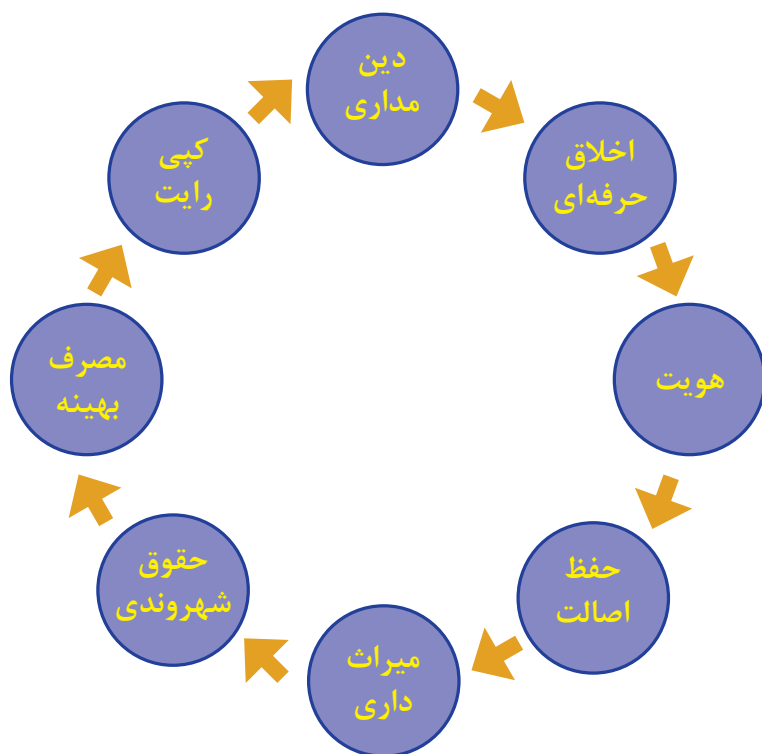
فصل ۲

اخلاق حرفه‌ای

منشور اخلاقی رشته

دین‌مداری – اخلاق حرفه‌ای – هویت – حفظ اصالت – میراث‌داری
حقوق شهروندی – مصرف بهینه – کپی‌رایت

فصل ۳

فناوری و تجهیزات

مشخصات فنی تجهیزات، ابزار، مواد و فضا

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰		۱۰۰	۱ برای یک نفر	۸۰×۲۰۰ سانتی متر (ام دی اف) کشودار و قفل دار	میز کار (میز نور)	
	۱۰		۱۰۰	۱ برای یک نفر	۸۰×۲۰۰ سانتی متر / فلزی با روپه شیشه‌ای مات (سند بلاست شده)	میز نور	
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	۸۰×۱۲۰ کشودار و قفل دار برای هنر آموز	میز اداری	۱۱۱۲۰۰۰
	۱۰		۱۰۰	۱۶	قابل تنظیم ارتفاع / فلزی با تشکچه، چرخ دار، دارای پشتی، بدون دسته	چهار پایه گردان	۱۱۱۱۱۰۰۱

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	چرمی پشت دار و دسته دار	صندلی هنر آموز	۱۱۱۱۱۰۰۴
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	با گنجایش حداقل ۲۰۰ جلد کتاب	کمد کتابخانه	۱۱۱۳۱۰۰
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۸۰	۱	جهت استفاده دانش آموز برای گذاشتن کتاب یا پوشه کار و ... یک کمد با ۱۶ درب کوچک	کمد وسایل دانش آموز	۱۱۱۳۱۰۰
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۱	دو در یانگانی	کمد ام دی اف	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۳۰	۱	۸۰ × ۲۰۰ سانتی متری	وایت برد مغناطیسی لولایی	۲۴۲۸۱۰۰
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	معمولی بالای تخته‌های وایت‌برد نصب شود	پرده نمایش ویدئو پروژکتور	
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	پروژکتور سقفی وضوح تصویر ۷۶۸*۱۰۲۴_XGA روشنایی تصویر ۲۸۰۰ انسی لومنز کنتراست تصویر ۱:۱۰۰۰۰ قدرت پوشش تصویر ۳۰ - ۳۰۰ اینچ	دستگاه ویدئو پروژکتور	
	۱۰		۱۰۰	۱۷	به صورت شبکه ۱۷ دستگاه رایانه به هم متصل باشد. رایانه بدون کیس «All In One PC» در مدل‌های AE۲۲۸۱G و AE۲۲۸۱	رایانه	۲۲۳۱۱۰۰۰

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱۷	مناسب برای قالیچه با ابعاد ۱ × ۱/۵ متر	دار	
	۱۰		۱۰۰	۱۷	سه صفدار و اندازه متوسط رو میزی	ماشین حساب	
	۱۰		۷۰	۱	رنگی و نوع آن کارتریج باشد	چاپگر	
	۱۰		۷۰	۱	نوع LASER JET PRO MF- PM12BNW سه کاره است یعنی هم پرینتر هم اسکنر هم کپی است که مقرون به صرفه است این دستگاه تهیه گردد.	اسکنر	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسيله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰		۵۰	۱	معمولی	دستگاه کبی	
	۱۰			۱	دارای حداقل ۶ کشو - مناسب آرشیو شیت نقشه	کمد آرشیو نقشه	
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۳	چوبی با رویه فوم و موکت - طول ۲۰۰ و عرض ۱۲۰	تابلو نصب نمونه کار	
	۱۱ ۱۲			۱	دیجیتالی با قابلیت توزین ۳۰ کیلوگرم	ترازو	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰			۱۷		نرم افزار فتوشاپ	
	۱۰			۱۷		رجینه	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	مناسب چسب کالک	پایه چسب		
	۱۰			۱۷	مناسب چسب نواری شیشه	پایه چسب		
	۱۰			۱۷ سری	۵۰ و ۱۰۰ سانتی متری	خط کش فلزی		
	۱۰			۱۷	حجم ۳۰۰ میلی لیتر	کاسه پلاستیکی		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷ سری	۲۰ و ۵۰ سانتی	خطکش شفاف		
	۱۰			۱۷ سری	۶۰ و ۴۵ درجه	گونیا		
	۱۰			۱۷	سایز بزرگ	نقاله		
	۱۰			۱۷	جنس مرغوب/ مارک معتبر	پرگار		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	موکت بری/ مرغوب	کاتر		
	۱۰			۱۷	معمولی - مناسب برش کاغذ	فیچی		
	۱۰			۱۷	مخصوص گواش	پالت رنگ گواش		
	۱۰			۳۴	مدل تیغه کاردی - مناسب برداشتن و ترکیب رنگ	کاردک نقاشی		
	۱۰			۱۷	فلزی - عرض ۱۲ سانتی متر	کاردک (لیسه)		
	۱۰			۱۷	مرغوب	مداد تراش رومیزی		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۱۷		سطل پلاستیکی متوسط		
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۱۷		سطل پلاستیکی کوچک		
	۱۰			۱۷ سری	۲۴ رنگ/ مرغوب	گواش		
	۱۰			۱۷ سری	آبرنگی/ ست کامل از شماره ۱ تا ۱۸	قلم مو		
	۱۰			۶۸	HB	مداد تحریر		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	سایز ۰.۵	مداد اتود		
	۱۰			۱۷ سری	شماره ۰.۵ - رنگ مشکی و قرمز	روان نویس		
	۱۰			۱۷ سری	۲۴ رنگ / مرغوب	مداد رنگی		
	۱۰			۱۷ سری	۲۴ رنگ / مرغوب	آبرنگ		
	۱۰			۳۴	مرغوب	مداد پاک کن		

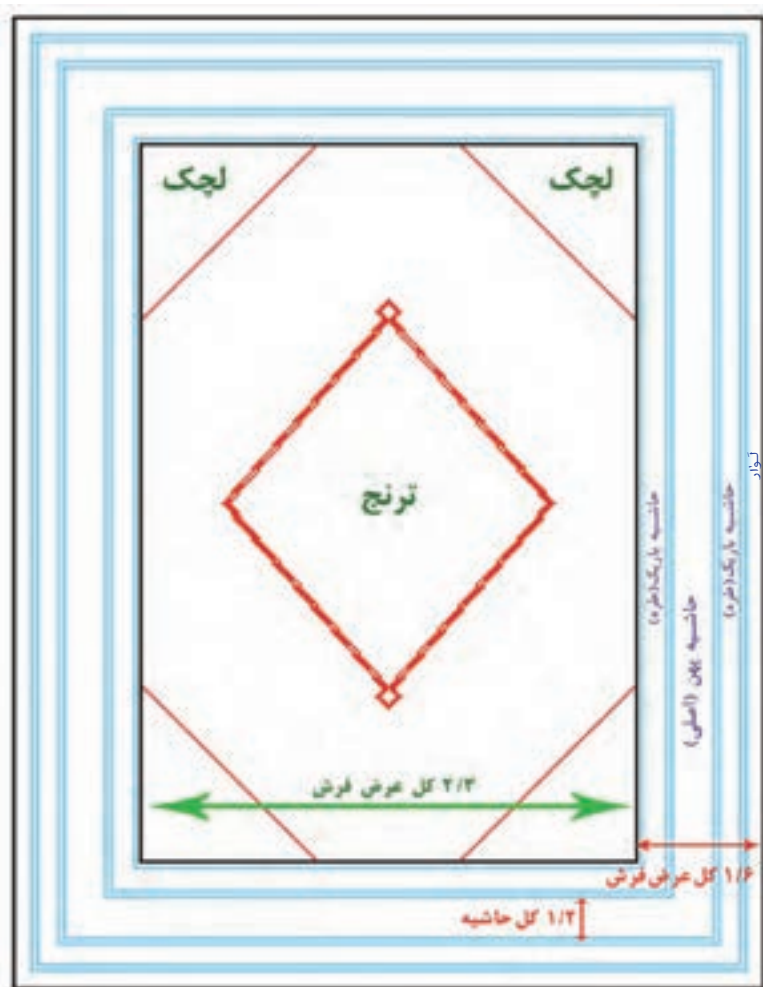
تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	همه کاره / ۵۰۰ میلی لیتر	چسب مایع		
	۱۰			۸	یک کیلویی	چسب چوب		
	۱۰			۳۲ متر مربع	معمولی قطر ۳ میلی متر	فیبر		
	۱۰			۶۴ متر مربع		پارچه متقال		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۶۸ سری	شماره‌های ۳۰-۴۰-۵۰	کاغذ نقشه		
	۱۰			۱۰۰	سایز A۲	کاغذ طراحی		
	۱۰			۱۰۰	سایز A۲	کاغذ پوستی		
	۱۰			۱۷	۲۵۰ سی سی	افشانه روغن جلا		

فصل ۴

تحلیل حرفه و استانداردها

اصول، قواعد و استانداردها ابعاد و اندازه کلی فرش

گره ذرعی و انواع آن

نام منطقه	اندازه یک ذرع	اندازه یک گره ذرعی	مناطق کاربرد
فارسی باف	۱۰۴ سانتی متر	۶/۵ سانتی متر	آذربایجان و توابع آن
کرمان	۱۰۸ سانتی متر	۶/۷۵ سانتی متر	کرمان
آذری باف	۱۱۲ سانتی متر	۷ سانتی متر	اصفهان، نائین، کاشان و...

ذرع - ۱۶ گره ذرعی

تقسیم بندی طراحی واگیره

واگیره مربع	یک هشتم
واگیره لوزی یا بیضی	یک شانزدهم
واگیره مثلث	یک شصت و چهارم

ابعاد متداول فرش

عنوان	ابعاد و اندازه	واحد اندازه گیری
پشتی	۶۰×۴۰ ۶۰×۹۰ ۸۰×۱۲۰	سانتی متر
خرک	۷۰-۸۰-۹۰×۱۳۰-۲۰۰	سانتی متر
ذرع چارک	۱۰۰×۱۳۰	سانتی متر
ذرع و نیم	حدود ۱۵۶×۱۰۴	سانتی متر
دو ذرع	۱۲۰×۲۲۰	سانتی متر
قالیچه	۲۰۰×۱۵۰	سانتی متر
پرده	۲/۵×۱/۵	متر
میانه	۳×۱/۵	متر
کُلگی	۲×۴	متر
۶ متری	۲×۳	متر
۹ متری	۲/۵×۳/۵	متر
۱۲ متری	۳×۴	متر
۲۴ متری	۶×۴	متر
۴۰ متری	۸×۵	متر
کناره	طول ۳ الی ۱۰ عرض ۷۰ الی ۱۲۰	متر سانتی متر

محاسبه حاشیه و متن فرش

- ۱ محاسبه گره‌های طول
- ۲ محاسبه گره‌های عرض
- ۳ مشخص کردن نصف عرض
- ۴ مشخص کردن یک سوم عرض

عنوان	اندازه
پهنای حاشیه	۱/۶ کل عرض فرش
حاشیه اصلی	۱/۲ کل حاشیه
حاشیه ساده یا لوار	۵ تا ۱۵ ریشه
زنجیره‌ها	۵ تا ۱۵ ریشه
حاشیه باریک	۱/۲ حاشیه اصلی (پهن)
دو حاشیه باریک یا طره	برابر نصف کل حاشیه پس از کسر لوار، زنجیره‌ها و میل‌ها

جدول تطبیق رج‌شمار در کاغذهای متفاوت

۶/۵ سانتی‌متر	۱۲۰ رگ	۱۴۰ رگ	۱۶۰ رگ	۱۸۰ رگ	۲۰۰ رگ
۷ سانتی‌متر	۳۰ رج	۳۵ رج	۴۰ رج	۴۵ رج	۵۰ رج

طرح‌های فرش ایران:

- حاشیه
- طرح بته
- طرح هراتی
- طرح درختی
- طرح گلدانی
- طرح محرابی
- طرح باغی
- طرح درختی و قاب قابی
- طرح جانوری
- طرح هندسی
- طرح ترنجی
- طرح گلدار

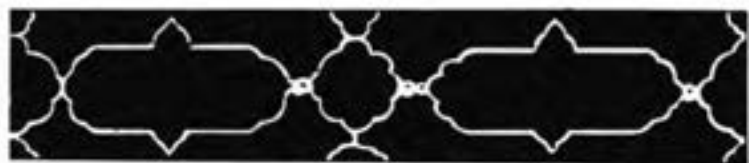
حاشیه

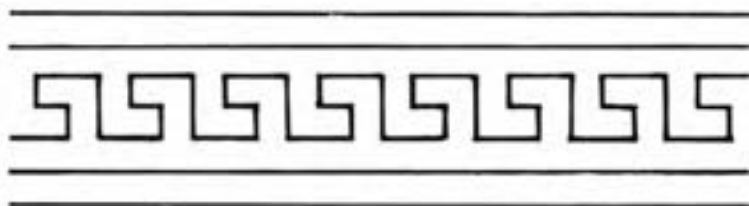
a

b

c

d

حاشیه فرش

حاشیه فرش اردبیل (زمینه کرم)

حاشیه فرش هراتی معروف به فرش امپراتور

حاشیه سماوری - تبریز

حاشیه سماوری - هریس

حاشیه سماوری - ساروق

حاشیه سماوری - فرش مشهد نوع شاه عباسی

حاشیه فرش میمه

حاشیه فرش جوشقان

حاشیه فرش کردستان

حاشیه فرش شهر بابک، افشاری جدید

حاشیه فرش هریس

حاشیه فرش اردبیل (بقعه شیخ صفی الدین)

حاشیه فرش قم

حاشیه فرش خرقانی

حاشیه فرش میرسرایند (شکری) اراک

حاشیه فرش بلوچ

حاشیه فرش سراب

حاشیه فرش بلداجی بختیاری

طرح بته

فرش هریس اندازه : ۱۲۴ × ۹۹ سانتی متر

فرش سرابند اندازه: ۱۵۶×۱۰۴ سانتی متر

فرش ملایر اندازه: ۲۰۸ × ۱۳۶ سانتی‌متر

فرش میر سراپند اندازه : ۲۹۵×۲۰۴ سانتی متر

فرش هندو - میر

فرش بروجرد اندازه: ۲۱۵ × ۱۳۶ سانتی‌متر

نقشه فرش بیجار اندازه : ۲۲۰ × ۱۳۵ سانتی متر

فرش سنه اندازه ۲۲۰ × ۱۴۲ سانتی متر

فرش اردبیل اندازه : ۲۴۸×۱۵۱ سانتی متر

طرح بوته بختیاری

طرح بوته بختیاری

طرح بوته چالستر

فرش قوچان اندازه: ۲۳۴ × ۱۴۷ سانتی متر

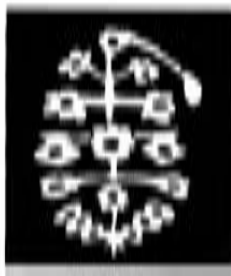
فرش شهر بابک اندازه: $3 \times 20 \times 150$ سانتی متر

فرش بلوچ اندازه: ۱۵۳×۱۰۱ سانتی متر

فرش قشقایی اندازه: ۱۷۵ × ۱۰۰ سانتی متر

طرح بوته قشقایی
قبادخانی

طرح هراتی

فرش هراتی اندازه: ۱۸۵×۲۵۳ سانتی متر

فرش یموت ترکمن اندازه: ۱۹۳×۱۲۲ سانتی متر

سالور ترکمن اندازه: ۲۰۱ × ۱۲۹ سانتی متر

بلوچ خراسان اندازه : ۹۰×۱۹۰ سانتی متر

فرش هراتی اندازه ۷۶۰×۳۲۵ سانتی متر

بوته کرمان

فرش هراتی اندازه: ۲۲۴×۲۰۷ سانتی‌متر

فرش هراتی اندازه: ۳۸۰ × ۲۹۶ سانتی متر

فرش هراتی اندازه : ۹۹۰ × ۳۵۸ سانتی متر

فرش سنجابی اندازه : ۱۹۳×۱۲۶ سانتی متر

فرش بیجار (کردی) اندازه : ۲۱۵ × ۱۴۰ سانتی متر

فرش خرقان اندازه: ۳۰۷ x ۱۰۰ سانتی متر

فرش افشار بیجار اندازه : ۳۴۸ × ۲۴۹ سانتی متر

فرش فراهان اندازه : ۱۹۵×۱۲۲ سانتی متر

فرش رودبار اندازه : ۱۴۵ × ۱۰۷ سانتی متر

فرش مشایخی اندازه: ۲۹۴×۲۳۱ سانتی متر

فرش اردبیل اندازه : ۳۵۰ × ۲۵۰ سانتی متر

فرش تبریز اندازه: ۳۵۰ × ۲۴۷ سانتی متر

فرش بیرجند اندازه: ۳۷۰ × ۲۶۰ سانتی‌متر

فرش قشقایی اندازه : ۲۵۲ × ۱۶۴ سانتی متر

طرح درختی

گبه اندازه : ۲۵۰×۱۱۹ سانتی متر

فرش بلوچی اندازه : ۱۳۴×۱۱۹ سانتی متر

فرش زنجان اندازه : ۲۳۸ × ۱۵۹ سانتی متر

فرش کردستان اندازه: ۲۳۶×۱۵۹ سانتی متر

فرش کردستان اندازه: ۱۵۲×۲۹۵ سانتی‌متر

فرش قم اندازه : ۲۱۸ × ۱۳۹ سانتی متر

طرح گلدانی

فرش کاشان اندازه : ۸۵×۶۶ سانتی متر

فرش شهر بابک اندازه : ۱۳۹ × ۱۰۶ سانتی متر